Edukacja i świadomość na temat zakażeń HCV

Krzysztof Tomasiewicz

Katedra i Klinika Chorób Zakaźnych

Uniwersytet Medyczny w Lublinie

Hepatitis C

Edukacja

Jakie tematy szkoleń (nauczania)?:

1. Co to jest HCV, czym grozi zakażenie, jakie są objawy (a w zasadzie ich brak), co powinno zaniepokoić pacjenta lub zwrócić uwagę lekarza.

2. Jak wykryć zakażenie i u kogo, jakie postępowanie po rozpoznaniu, gdzie skierować pacjenta, leczenie.

3. W jaki sposób może dojść do zakażenia, jak się przed nim uchronić, jak zapobiegać nowym infekcjom HCV.

Edukacja

Kogo szkolić (nauczać)?

1. Społeczeństwo, osoby, które mogą być zakażone, wszystkich na temat profilaktyki.
2. Studentów kierunków lekarskich i lekarsko-dentystycznych (szkolenie przeddyplomowe)
3. Lekarzy rodzinnych i specjalistów (szkolenie podyplomowe)
4. Przedstawicieli zawodów niemedycznych, których charakter pracy może wiązać się z przerwaniem ciągłości tkanek i możliwością przeniesienia infekcji HCV i innymi patogenami krwiopochodnymi

Edukacja społeczna

O HCV

- Niebezpieczeństwo choroby polega na tym, że HCV jest na początku bezobjawowe, lub skąpo-objawowe (tylko co 10 osoba wie o swojej chorobie, a 80% zakażonych nie widziało u siebie żadnych szczególnych objawów). Dlatego o zakażeniu zazwyczaj dowiadujemy się przypadkowo,
- Dopiero po długim czasie HCV daje bardzo groźne konsekwencje (ostre lub przewlekłe zapalenie wątroby, marskość; pierwotny rak wątroby) i zazwyczaj dopiero wtedy dowiadujemy się o zakażeniu,
- Przeciwko HCV (WZW C) nie ma szczepionki, dlatego tak ważne jest zapobieganie, czyli wiedza...

WAŻNE ADRESY:

- Lista placówek i harmonogram szkoleń: http://szkoleniehcv.pzh.gov.pl
- Ogólny opis projektu informacyjno-edukacyjnego, dla pracowników sektora ochrony zdrowia, pracowników sektora usług pozamedycznych (studia tatuażu, salony kosmetyczne): http://www.hcv.pzh.gov.pl/Page/projekt-5-1/o-projekcie-4

KONTAKT*

*proszę wpisać telefon/e-mail kontaktowy osoby koordynującej szkolenia w danym województwie

Instytucja realizująca: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie

Partnerzy: Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie; Uniwersytet Medyczny w Lublinie; Główny Inspektorat Sanitarny

Co warto wiedzieć?

Nie zarazimy się, gdy osoba zakażona ma katar, kaszle, wita się z nami, całuje, używa tych samych sztućców czy korzysta z tej samej toalety.

Czy wiesz,że...

KOBIETA ZAKAŻONA MOŻE KARMIĆ PIERSIĄ!

Jak wykrywa się wzw C?

W próbce pobranej krwi szuka się przeciwciał anty HCV - pojawiają ata irusa

SWISS CONTRIBUTION

Ministerstwo Zdrowia

Program „Zapobieganie zakażeniom HCV"

Jedynie 37% badanych **spontanicznie** zadeklarowało, że słyszało o HCV, jednak tylko **28%** trafnie powiązało go z chorobami związanymi z wątrobą!!! **Tylko 64% z tych 37% osób** wie, że odkażanie narzędzi w salonach kosmetycznych, fryzjerskich i tatuażu jest właściwym sposobem zapobiegania rozprzestrzenianiu się zakażeń HCV...

...To za mało, by uchronić przed zakażeniem HCV siebie, swoich klientów i pacjentów!

A TY wiesz co to jest HCV? Jak się przenosi? Jakie choroby wywołuje? Jak nie dopuścić do zakażenia?

TAK i chcę wiedzieć więcej

NIE, ale chcę się dowiedzieć

ZAPRASZAMY

pracowników usług pozamedycznych

(fryzjerzy, kosmetyczki, tatuażyści)

oraz pracowników sektora ochrony zdrowia

na darmowe szkolenia w zakresie prewencji HCV

Główny Inspektorat Sanitarny

SWISS CONTRIBUTION

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ MINISTRA ZDROWIA

Pilotażowy Program badania kobiet w ciąży w kierunku zakażeń HCV

HCV JESTEM ŚWIADOM

Czy wiesz, że...

... mama może zakazić swoje dziecko wirusem HCV w czasie ciąży ... Wykrycie zakażenia HCV u kobiety w ciąży umożliwia zarówno wczesną diagnostykę noworodka oraz opiekę nad matką...

... im wcześniej wykryte zakażenie, tym większe szanse na uniknięcie jego groźnych następstw takich jak: niewydolność wątroby, marskość lub rak wątroby...

Droga Mamo!

Zapraszamy do wzięcia udziału w projekcie „Pilotażowy Program badania kobiet w ciąży w kierunku zakażeń HCV" realizowanym w ramach Szwajcarsko - Polskiego Programu Współpracy przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny. Celem Projektu jest ograniczenie przenoszenia zakażeń HCV z matki na dziecko oraz profilaktyki niekorzystnych następstw klinicznych zakażenia wirusem wzw C u dzieci zakażonych tą drogą. Celem projektu jest również zwiększenie wiedzy lekarzy ginekologów-położników i lekarzy rodzinnych na temat zapobiegania wertykalnej transmisji wirusa HCV oraz postępowania z dzieckiem matki zakażonej.

Edukacja społeczna

HEPATITIS C

Qué cabe esperar cuando se realiza los análisis

Análisis de hepatitis C

- Para determinar si una persona ha sido infectada con la hepatitis C, se usa una prueba de sangre denominada "prueba de anticuerpos" de la hepatitis C.
- La "prueba de anticuerpos" de la hepatitis C, algunas veces llamada anti-VHC, busca anticuerpos del virus de la hepatitis C. Los anticuerpos son químicos que se liberan en el torrente sanguíneo cuando alguien se contagia.
- Los resultados de la prueba pueden demorar desde unos días hasta unas semanas. En algunas clínicas disponen de pruebas rápidas nuevas, y los resultados de estas pruebas están disponibles en 20 a 30 minutos.
- La mayoría de las personas que se infectan desarrollan una infección crónica o de por vida. Esto se conoce como hepatitis C crónica.
- Sin embargo, algunas personas pueden deshacerse del virus o "eliminarlo".

¿Qué significado tiene una prueba de anticuerpos de la hepatitis C no reactiva?

- Una prueba de anticuerpos negativa o **no reactiva** significa que actualmente usted no está infectado con el virus de la hepatitis C.
- Sin embargo, si en los últimos 6 meses usted ha estado expuesto al virus de la hepatitis C, deberá someterse a la prueba de nuevo.

¿Qué significado tiene una prueba de anticuerpos de la hepatitis C reactiva?

- Una prueba de anticuerpos positiva o **reactiva** significa que, en algún momento, usted ha sido infectado con el virus de la hepatitis C.
- Una vez que las personas han sido infectadas, siempre tendrán anticuerpos en su sangre. Esto es así si han eliminado el virus o si aún tienen el virus en la sangre.
- Una prueba de anticuerpos reactiva **no** significa necesariamente que usted actualmente tenga hepatitis C y es necesario realizar una prueba de seguimiento.

¿Qué hacer si la prueba de anticuerpos de la hepatitis C es reactiva?

- Si la prueba de anticuerpos es reactiva, es necesario que se realice una prueba de sangre adicional para determinar si usted actualmente tiene hepatitis C. Este análisis se llama "prueba de ARN" (ácido ribonucleico). Otro nombre utilizado para este análisis es "prueba de RCP" (reacción en cadena de la polimerasa).
- Si la prueba de ARN o de seguimiento es:

  Negativa: esto significa que usted fue infectado con el virus de la hepatitis C, pero este ya ha sido eliminado de su cuerpo.

  Positiva: esto significa que actualmente usted tiene el virus en la sangre.
- Si el resultado de la prueba de anticuerpos es **reactiva** y la prueba de seguimiento es **positiva**, tendrá que hablar con un médico con experiencia en el diagnóstico y tratamiento de la hepatitis C.

Para obtener más información

Hable con su médico, llame al departamento de salud más cercano o visite www.cdc.gov/hepatitis para obtener información en inglés.

HEPATITIS C

General Information

What is hepatitis?

"Hepatitis" means inflammation of the liver. The liver is a vital organ that processes nutrients, filters the blood, and fights infections. When the liver is inflamed or damaged, its function can be affected.

Heavy alcohol use, toxins, some medications, and certain medical conditions can cause hepatitis. However, hepatitis is most often caused by a virus. In the United States, the most common types of viral hepatitis are Hepatitis A, Hepatitis B, and Hepatitis C.

Most people who get infected with the Hepatitis C virus develop a chronic, or lifelong, infection.

What is Hepatitis C?

Hepatitis C is an infection of the liver that results from the Hepatitis C virus. **Acute** Hepatitis C refers to the first several months after someone is infected. Acute infection can range in severity from a very mild illness with few or no symptoms to a serious condition requiring hospitalization. For reasons that are not known, about 20% of people are able to clear, or get rid of, the virus without treatment in the first 6 months.

Unfortunately, most people who get infected are not able to clear the Hepatitis C virus and develop a chronic, or lifelong, infection. Over time, **chronic** Hepatitis C can cause serious health problems including liver disease, liver failure, and even liver cancer.

How is Hepatitis C spread?

Hepatitis C is usually spread when blood from a person infected with the Hepatitis C virus enters the body of someone who is not infected. Today, most people become infected with Hepatitis C by sharing needles, syringes, or any other equipment to inject drugs. Before widespread screening of the blood supply in 1992, Hepatitis C was also spread through blood transfusions and organ transplants. While uncommon, poor infection control has resulted in outbreaks in healthcare settings.

While rare, sexual transmission of Hepatitis C is possible. Having a sexually transmitted disease or HIV, sex with multiple partners, or rough sex appears to increase a person's risk for Hepatitis C. Hepatitis C can also be spread when getting tattoos and body piercings in unlicensed facilities, informal settings, or with non-sterile instruments. Also, approximately 6% of infants born to infected mothers will get Hepatitis C. Still, some people don't know how or when they got infected.

What are the symptoms of Hepatitis C?

Many people with Hepatitis C do not have symptoms and do not know they are infected. If symptoms occur, they can include: fever, feeling tired, not wanting to eat, upset stomach, throwing up, dark urine, grey-colored stool, joint pain, and yellow skin and eyes.

When do symptoms occur?

If symptoms occur with acute infection, they can appear anytime from 2 weeks to 6 months after infection. If symptoms occur with chronic Hepatitis C, they can take decades to develop. When symptoms appear with chronic Hepatitis C, they often are a sign of advanced liver disease.

Continued on next page

U.S. Department of Health and Human Services
Centers for Disease Control and Prevention

Szkolenia personelu medycznego

- raz w miesiącu w 11 szpitalach (22% szpitali)
- co 6 miesięcy w 30 szpitalach (60% szpitali)
- od 6 miesięcy do 1 roku szkolenia odbywają się z 8 szpitalach (16% szpitali)

Szkolenia na temat ryzyka transmisji zakażeń krwiopochodnych są prowadzone regularnie, tak, że badani mają poczucie wiedzy na ten temat: 38% (40,1% lubelskie, 42,3% podkarpackie, 33% świętokrzyskie).

Takie szkolenia były dawno temu według 39% badanych. Nie pamięta takiego szkolenia co 5 badany – 20%.

Medyczne czynniki ryzyka zakażenia HCV

- wielokrotne stosowanie sprzętu jednorazowego użytku, m.in. do:

  - dzielenia multidawek preparatów podawanych pozajelitowo,

  - aplikacji leków.

- posługiwanie się sprzętem skażonym materiałem biologicznym zawierającym HCV:

  - nieskuteczna sterylizacja lub dezynfekcja,

  - wtórne skażenie narzędzi w wyniku nieprzestrzegania procedur zabiegów

- błędy w dezynfekcji:

  - wybór niewłaściwego preparatu
  - zbyt niskie stężenie roztworu
  - skrócenie czasu dezynfekcji
  - złe wstępne umycie narzędzi
  - użycie niejałowej wody do spłukania preparatu
  - wtórne skażenie zdezynfekowanego narzędzia przy transporcie/przechowywaniu/podczas zabiegu

Medyczne przyczyny zakażenia HCV

Zabiegi medyczne wykonywane niesterylnym sprzętem lub brudnymi rękami/rękawiczkami:

- **brak wiedzy,**
- **brak lub nieprzestrzeganie procedur postępowania aseptycznego i antyseptycznego**

Kontakt z materiałem zakaźnym w placówce opieki medycznej

Propozycje działań na podstawie wyników badań środowiskowych i eksperymentalnych

- Szkolenie i wypracowanie szczegółowych wytycznych i procedur postępowania z pacjentami o znanym statusie serologicznym HCV. Duże dysproporcje w odpowiedziach świadczą o braku wiedzy, a nawet strachu przed pacjentem HCV-dodatnim. Pozwoli to uniknąć irracjonalnych zachowań, które mogą nawet zwiększać ryzyko zakażenia (np. podwójne rękawice w przypadku pewnych zabiegów zwiększają ryzyko ekspozycji).
- Konieczne jest ścisłe przestrzeganie procedur sterylizacji i obowiązek zatrudniania odpowiedniego personelu, jak również prowadzenie udokumentowanych szkoleń z tego zakresu.
- Edukacja w zakresie prawidłowej higieny rak (mycia i dezynfekcji) oraz stosowania rękawic ochronnych zgodnie z wytycznymi WHO.

Propozycje działań na podstawie wyników badań środowiskowych i eksperymentalnych

- Wprowadzenie zakazu stosowania opakowań wielodawkowych, zwłaszcza w sytuacji, gdy istnieją pojedyncze opakowania o małej objętości leku lub płynu (tak ja w przypadku roztworu soli fizjologicznej).
- Wprowadzenie procedur wykonywania zabiegów inwazyjnych, również tych „drobnych”, w gabinecie zabiegowym, jeżeli pacjent przebywa na Sali wieloosobowej. Zabiegi takie u pacjentów przebywających w Sali wieloosobowej zwiększają ryzyko transmisji patogenów krwiopochodnych.
- Wytyczne/procedury postępowania z pacjentami z ranami krwawiącymi/sączącymi. Aktualnie takie założenia nie są zazwyczaj dostępne.
- Opracowanie i nadzór nad przestrzeganiem procedur dotyczących porodu pacjentki a-HCV dodatniej. W wielu szpitalach wciąż dochodzi do dyskryminowania takich ciężarnych, a liczne portale medyczne, w tym prowadzone przez specjalistów ginekologii podają nieprawdziwe informacje, typu „karmienie piersią dozwolone tylko dla kobiet, u których w mleku nie stwierdza się cząstek wirusowych”.
- Edukacja w zakresie stosowania środków ochrony osobistej przez pracowników medycznych różnych specjalności medycznych (np. anestezjologów i pielęgniarki anestezjologiczne)

SWISS CONTRIBUTION

HCV JESTEM ŚWIADOM

Ministerstwo Zdrowia

Film

Materiały powstałe w ramach projektu

- Broszura informacyjo – edukacyjna o wirusie HCV – 6000 sztuk

- Film edukacyjny

- Broszura promująca działania edukacyjne

w projekcie 4 pt. „Jak chronić siebie i pacjentów przed zakażeniem HCV

Propozycje działań na podstawie wyników badań środowiskowych i eksperymentalnych STOMATOLOGIA

- Weryfikacja treści z zakresu higieny i epidemiologii zakażeń krwiopochodnych przekazywanych podczas szkoleń i edukacji zawodowej pomocy stomatologicznych.
- Konieczne wprowadzenie szkoleń oraz egzekwowania wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych z zakresu higieny rąk i właściwego ich odkażania. Rozpowszechnianie filmu wyprodukowanego w ramach projektu 4 przeznaczonego dla stomatologów – zwrócenie uwagi na możliwość kontaminacji rękawic ochronnych, otoczenia i przeniesienia różnych patogenów na innych pacjentów.
- Konieczność propagowania obowiązku właściwego postępowania poekspozycyjnego, na przykład poprzez obowiązkowe posiadanie umowy z ośrodkiem prowadzącym tego typu postępowanie.
- Ochrona pacjentów zakażonych HCV przed ostracyzmem i odmową udzielania świadczeń
- Należy zwrócić uwagę na fakt, że procesy edukacji i wdrażania systemów ochronnych w tej grupie zawodowej są niezwykle trudne. Gabinety świadczące usługi dentystyczne są zlokalizowane w różnych miejscach o zróżnicowanych warunkach lokalowych pozwalających na właściwe postępowanie ze zużytym sprzętem medycznym, nie zawsze odpowiednią ilością miejsca do przygotowywania i odbierania materiałów medycznych.

SWISS CONTRIBUTION

HCV JESTEM ŚWIADOM

EDUKACYJNY FILM ANIMOWANY cd.

Edukacja studentów

Wykres 35. Na ile zgadza się ze stwierdzeniami: Pacjent zakażony HCV ma obowiązek informowania personelu placówki udzielającej mu świadczeń medycznych o swojej chorobie. Kierunek lekarsko-dentystyczny (N=1323)

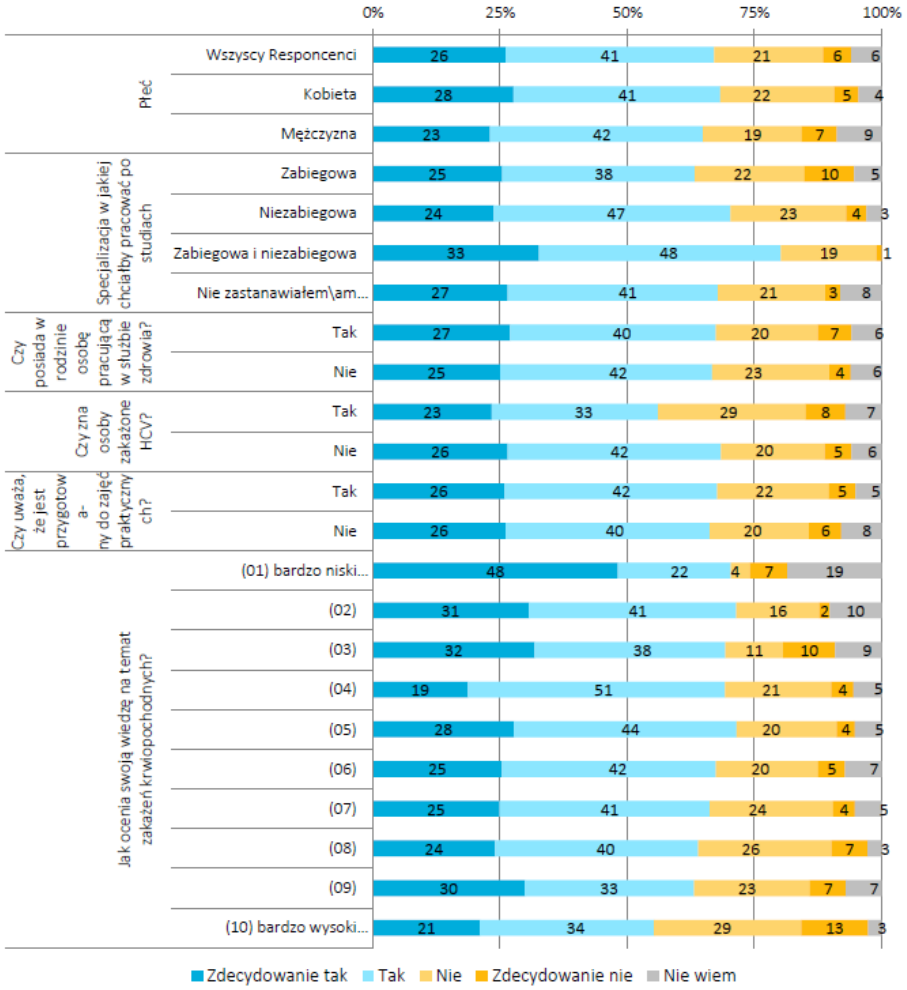

Wykres 31. Na ile zgadza się ze stwierdzeniami: Osoba zakażona HCV może pracować w zawodzie związanym z udzielaniem świadczeń medycznych. Kierunek lekarski (N=4059)

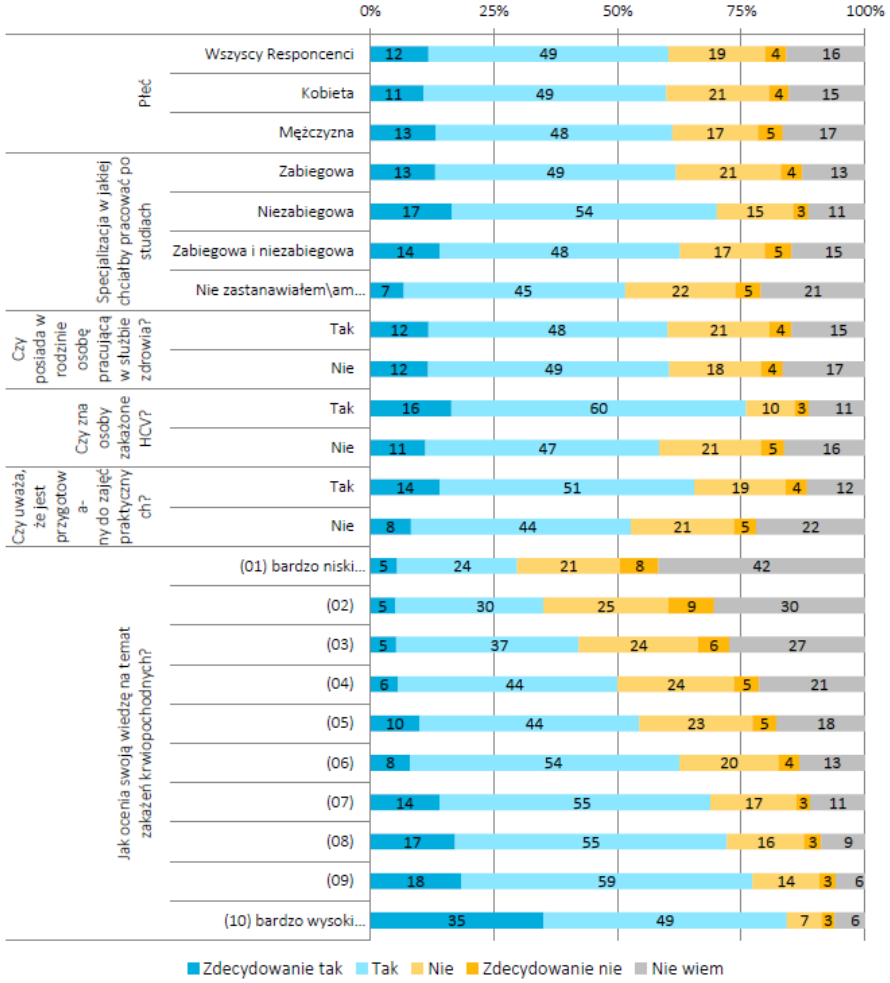

Propozycje działań na podstawie wyników badań wśród studentów

- Aktualizacja wiedzy na temat HCV i innych patogenów krwiopochodnych w programach nauczania w obrębie wirusologii, higieny i zdrowia publicznego – przy tak dynamicznym rozwoju wiedzy zagadnienia te muszą być aktualizowane praktycznie co kilka miesięcy.
- Wprowadzenie zagadnień z zakresu profilaktyki transmisji zakażeń HCV, wraz z zajęciami praktycznymi do szkolenia przedklinicznego – konieczność ukształtowania właściwych zachowań (np. w zakresie dezynfekcji rąk i stosowania rękawic i innych środków ochrony) przed wprowadzeniem studentów do pracy z pacjentem.
- Szkolenie z zakresu aspektów prawnych związanych z zakażeniami szpitalnymi, prawami pacjentów i pracowników zakażonych HCV, przepisów postępowania poekspozycyjnego oraz mechanizmów współpracy ze służbami sanitarno-epidemiologicznymi.

Propozycje działań na podstawie wyników badań wśród studentów

- Wprowadzenie kursów z zakresu zapobiegania transmisji patogenów krwiopochodnych w ramach szkolenia podyplomowego dla wszystkich specjalności.
- Podjęcie akcji zapoznających środowisko medyczne ze strategią zapobiegania zakażeniom HCV, włączając w to studentów uczelni medycznych.
- Wydaje się, że forma badania ankietowego wśród studentów mogłaby w przyszłości posłużyć ocenie skuteczności podjętych działań. Ankieta taka mogłaby być przeprowadzana wśród studentów w ramach działań edukacyjnych uczelni, a jej wspólna analiza mogłaby posłużyć kompleksowej ocenie zmian w poziomie świadomości studentów/lekarzy.

Działania na rzecz poprawy edukacji przeddyplomowej

SWISS CONTRIBUTION

Ministerstwo Zdrowia

Analiza programów kształcenia na kierunkach: lekarskim i lekarsko-dentystycznym krajowych uczelni medycznych oraz rekomendacje w zakresie ujednolicenia wiedzy i poprawy efektów dydaktycznych w obszarze epidemiologii i zapobiegania transmisji zakażeń krwiopochodnych, w tym HCV.